

Araştırma Makalesi/Research Article

Konfüçyüsçü Değerlerin Çin'in Dış Politikası Üzerindeki Etkisi

Fatih BEYAZ*

Öz: Bu araştırma, Konfüçyüsçülük ile çağdaş Çin dış politikası arasındaki ilişkiyi araştırmakta ve Konfüçyüsçü değerlerin ülkenin küresel sahnedeki diplomatik önceliklerini ve stratejilerini ne ölçüde etkilediğine odaklanmaktadır. Çin, uluslararası ilişkilerde giderek daha etkili hale gelmekte ve bu çalışma onun zengin kültürel mirası ile küresel katılım yaklaşımı arasındaki bağlantıları keşfetmeyi amaçlıyor. Bu araştırmada, Konfüçyüsçü ideallerin, özellikle yönetim, etik ve sosyal uyumla ilgili olanların, modern Çin dış politikasının formülasyonunda ve uygulanmasında önemli bir rol oynadığı varsayılmaktadır. İki yönlü bir araştırma yaklaşımı kullanılarak akademik çalışmaların ve tarihi kaynakların kapsamlı bir literatür taraması ve önemli diplomatik ilişkileri, dış politika kararlarını analiz eden dikkatle seçilmiş bir dizi vaka çalışması yapılmıştır. Araştırma neticesinde elde edilen bulgular Konfüçyüsçü değerlerin Çin dış politikasını nasıl etkilediği veya bu politikada nasıl bir yer bulduğu konusunda incelikli bir anlayış sağlamaktadır. Konfüçyüsçülük, ahlaki liderliği ve barış içinde bir arada yaşamayı vurgulayarak toplumsal normları ve hiyerarşik yapıları şekillendirir. Çalışma, diplomatik atamalarda meritokrasi ve güç kullanımında dengeleri gözetme ilkesi gibi Çin'in dış politikasında yer alan Konfüçyüsçü ilkeleri tanımlıyor. Çin'in başta Japonya olmak üzere çeşitli ülkelere yönelik dış politika duruşlarını inceleyen çalışma, ekonomik karşılıklı bağımlılığın Konfüçyüsçü uyum ve karşılıklı yarar ideallerini nasıl yansıttığını açıklıyor. Ek olarak, Çin'in küresel yönetim platformlarına ve Kuşak ve Yol Girişimi gibi ekonomik girişimlere katılımı, Konfüçyüsçü yardımseverlik ve karşılıklı saygı ilkeleri ile

* Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilimdalı Doktora Öğrencisi; fatihbeyaz9994@gmail.com Orcid: [0000-0002-5189-6631](https://orcid.org/0000-0002-5189-6631)

Önerilen Atıf: Beyaz, F., (2024). Konfüçyüsçü Değerlerin Çin'in Dış Politikası Üzerindeki Etkisi, *Doğu Asya Araştırmaları Dergisi*, 7(14), s.63-83.

açıklanıyor. Çalışma, Çin'in Konfüçyüs Enstitüleri gibi yumuşak güç stratejilerini, Konfüçyüs'ün uyumlu ilişkiler ilkelerine uygun olarak kültürel alışveriş ve küresel etki araçları olarak araştırıyor.

Anahtar Kelimeler: *Çin, Konfüçyüs, Dış Politika, Uluslararası İlişkiler*

The Impact of Confucian Values on China's Foreign Policy

Abstract: This research explores the relationship between Confucianism and contemporary Chinese foreign policy, focusing on the extent to which Confucian values influence the country's diplomatic priorities and strategies on the global stage. China is becoming increasingly influential in international affairs, and this study aims to explore the links between its rich cultural heritage and its approach to global engagement. It hypothesizes that Confucian ideals, especially those related to governance, ethics and social harmony, have played an important role in the formulation and implementation of modern Chinese foreign policy. Using a two-pronged research approach, a comprehensive literature review of academic works and historical sources and a series of carefully selected case studies analyzing key diplomatic relations and foreign policy decisions were conducted. The findings provide a nuanced understanding of how Confucian values have influenced or found a place in Chinese foreign policy. Confucianism shapes social norms and hierarchical structures, emphasizing moral leadership and peaceful coexistence. The work identifies Confucian principles in China's foreign policy, such as meritocracy in diplomatic appointments and the principle of balance in the use of force. By examining China's foreign policy stances towards various nations, particularly Japan, the study explains how economic interdependence reflects Confucian ideals of harmony and mutual benefit. In addition, China's participation in global governance platforms and economic initiatives such as the Belt and Road Initiative is explained in terms of Confucian principles of benevolence and mutual respect. The study explores China's soft power strategies, such as Confucius Institutes, as instruments of cultural exchange and global influence in line with Confucian principles of harmonious relations.

Keywords: *China, Confucius, Foreign Policy, International Relations*

Giriş

Uluslararası ilişkilerin çok yönlü olduğunu varsayarsak, bir ülkenin dış politika kararlarını şekillendiren altta yatan kültürel ve felsefi faktörlerin anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Geleneksel değerler ile çağdaş küresel etkileşimler arasındaki dinamikler, özellikle Konfüçyüsçü

değerler modern dış politika üzerindeki etkisinin artan ilgi ve tartışma konusu olduğu Çin örneğinde giderek daha geçerli hale gelmiştir.

Bu araştırma, Konfüçyüsçülük ile çağdaş Çin dış politikası arasındaki incelikli ilişkiyi incelemeye çalışmakta ve Konfüçyüsçü değerlerin, ülkenin küresel sahnedeki diplomatik önceliklerini ve stratejilerini ne ölçüde şekillendirdiğini ya da benzeştirdiğini açıklamaya çalışmaktadır. Çin uluslararası ilişkilerde giderek daha etkili bir rol üstlenirken, bu çalışma onun zengin kültürel mirası ile küresel katılım yaklaşımı arasındaki çok yönlü bağlantıları keşfetmeyi amaçlıyor.

Bu araştırmanın merkezinde şu soru yer alıyor: Konfüçyüsçülük, çağdaş Çin dış politikası karar alma mekanizmasını ve diplomatik stratejilerini ne ölçüde etkiliyor ya da benzeşiyor? Hipotezimiz, Konfüçyüsçü ideallerin, özellikle yönetim, etik ve sosyal uyumla ilgili olanların, modern Çin dış politikasının formülasyonunda ve uygulanmasında önemli bir rol oynadığını öne sürmektedir.

Bu ilişkiyi çözmek için iki yönlü bir araştırma yaklaşımı kullanılacaktır. İlk olarak, Konfüçyüsçülüğün tarihsel gelişiminin, Çin siyasi düşüncesi ve dış politikası üzerindeki etkisinin izini sürmek için akademik çalışmalar ve tarihi kaynaklar kapsamlı bir literatür taramasıyla incelenecektir. İkinci olarak, özenle seçilmiş bir dizi vaka çalışması, önemli diplomatik ilişkileri ve dış politika kararlarını analiz edecek ve Konfüçyüsçü değerlerin Çin hükümetinin çeşitli uluslararası senaryolara yaklaşımını nasıl etkilediğine dair içgörüler sunacak.

Bu araştırma, Konfüçyüsçülüğün uluslararası sistemdeki devlet davranışları üzerindeki etkisine ilişkin mevcut literatürü zenginleştirerek, dış politikayı şekillendiren kültürel ve felsefi faktörlerin anlaşılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmanın bulguları, politika yapıcılara ve analistlere Konfüçyüsçü değerlerin Çin dış politikasını nasıl etkilediğine dair ya da Çin dış politikasında nasıl yer bulduğuna dair incelikli bir anlayış sunacaktır. Çin'in küresel nüfuzu arttıkça, dış politika kararlarının kültürel temellerini anlamak, üretken ve karşılıklı fayda üreten bir uluslararası sistem geliştirmek için hayati önem taşıyor. Bu araştırma, felsefe ve uluslararası ilişkilerin kesişimine ilgi duyan öğrenciler, araştırmacılar ve eğitimciler için Konfüçyüsçülük ile modern Çin dış politikası arasındaki ilişkinin kapsamlı ve güncel bir analizini sunan değerli bir kaynak olmayı amaçlamaktadır.

1. KONFÜÇYÜSCÜLÜK VE ÇİN

Konfüçyüsçülük, Konfüçyüs'ün öğretisi temelinde gelişmiş olan ve bir dönem yerini Taocu ve Budist düşünceye bırakmadan önce Han

Hanedanı (MÖ. 206 – MS. 220) boyunca popülerliğini koruyan Çin'deki en eski felsefi düşünce sistemlerinden biri olmuştur. Tang Hanedanı (MS. 618- 907) döneminde bir rönesans yaşamış, giderek laik hale gelmiş ve imparatorluğun devlet yönetim kadrolarının atamasının yapıldığı sınavlarda ölçme ve değerlendirme aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Konfüçyüsçülük, sosyal etkileşimleri ele alarak ve sıkı bir sosyal hiyerarşi inşa ederek Çin toplumunu şekillendirmiştir. Yardımseverlik, doğruluk, görgü, bilgi ve sadakat onun teşvik ettiği kişisel özellikler arasında yer almıştır (Hoobler & Hoobler, 2009).

Konfüçyüs'ün görüşleri doğrudan küresel yaşama uygulanabilir ve bu da onu günümüzün sosyal yaşamında, özellikle Çin'de, Japonya, Kore, Tayvan, Tayland gibi Uzak Doğu ülkelerinde ve dünyanın birçok başka ülkesinde son derece popüler kılmaktadır. Konfüçyüs'ün daha sonra derlenen yazılarının bilinirliğinin artmasının yanı sıra, yetiştirdiği binlerce öğrencinin çeşitli devlet kademelerinde hizmet vermesi, öğretmeninin devlet yönetiminde nesilden nesile aktarılmasına olanak tanımıştır (Sür, 2022).

Konfüçyüsçülük empatiyi, şefkati ve başkaları için iyilik yapma arzusunu vurgulayan karmaşık bir düşünce sistemidir. Ahlaki ilkeleri, adaleti korumayı, kişinin aileye ve topluma karşı yükümlülüklerini yerine getirmeyi teşvik eder. Konfüçyüsçülük uygun davranışı, görgü kurallarını ve sosyal normlara ve geleneklere saygıyı vurgular. Bilgiye dayalı kararlar almak ve erdemli bir yaşam sürmek için bilgiyi, hikmeti aramayı, anlayışı ve eleştirel düşünmeyi teşvik eder. Aynı zamanda eski atalara, kişinin ebeveynlerine ve büyüklere saygıyı da vurgular. Konfüçyüsçülük, toplumsal ilişkilerin sağlıklı sürdürülmesini, kişinin toplumsal rollerini ve sorumluluklarını yerine getirmesini ve sosyal hiyerarşilerin sürdürülmesi yoluyla sosyal düzeni ve uyumu vurgular. Eğitim ve yaşam boyu öğrenme teşvik edilerek toplumdaki bireylerin gelişiminin sürdürülmesi vurgulanır. Ritüeller ve törenler toplumsal bağları güçlendirmeye ve değerleri gelecek nesillere aktarmaya yönelik sembolik eylemlerdir. Bu nedenle bunun sürdürülebilir olması için geleneksel ritüellerin takip edilmesi vurgulanır (Gardner, 2014).

Konfüçyüsçülük erdemli liderliği ve uyumlu bir toplumu vurgular. Yöneticilerin güç veya baskıyla değil, erdem ve bilgelik ile yönetmesi gerektiği belirtilir. Onların öncelikli kaygısı halkın refahının sağlanması ve temel ihtiyaçlarının karşılanması olmalıdır. Adaleti ve adil yasaları desteklemeli, etik davranmalı ve yüksek ahlaki standartlar koymalıdır. Konfüçyüsçülüğe göre idari yetkilileri yalnızca doğum veya statüye göre değil, yetenek ve erdeme göre seçmek çok önemlidir. Ritüeller ve törenler,

sosyal düzenin korunmasında ve uygun davranışın pekiştirilmesinde çok önemli bir rol oynar. Bireyleri atalarına ve geçmiş nesillere bağlayarak topluluk duygusunu pekiştirir ve ortak değerleri teşvik ederler. Hükümdarın meşruiyetinin, onların erdemli yönetimine ve halkın refahına bağlı olan ilahi bir yetkiyle bahşedildiğine inanılır. Sosyal uyum yoluyla uyumun sağlanmasına vurgu yapan karşılıklı bir yükümlülük vardır. Eğitimi, etik davranışı ve sosyal sorumluluğu vurgulayan bu felsefe, yüzyıllar boyunca Doğu Asya'daki siyasi düşüncüyü ve yönetimi derinden etkilemiştir (Oldstone-Moore, 2023).

Konfüçyüsçü ilkelere göre hükümdar, tüm halkların yaşamlarını şefkatle sevip besleyerek insancıl olmalı, onlara karşı cömert ve hoşgörülü davranarak merhametli olmalı, dolayısıyla Konfüçyüsçü adalet ve uygunluk ilkelerine uygun davranmalıdır. Bu ilkeleri yerine getirirken dürüstlüğü ve güvenilirliği geliştirmeye çalışmalıdır. Hepsinden önemlisi, insanların imparatorun iktidarına teslimiyetini çekmenin nihai yolu olarak imparator ve yönetimi her zaman ahlaki mükemmelliğini geliştirmeye çalışmalıdır. Bu ilkelere uygun olarak hareket eden imparator, yabancı yöneticilerin onun ahlaki mükemmelliğini takdir etmelerini, sadakat, itaat ve güvene dayanan bir ilişki ile minnettar olmalarını bekleyebilir (Zhang, 2015). Konfüçyüs öğretisine göre, iktidarın kaynağının zorla ya da sert güç araçları ile değil, rızaya dayalı ve yumuşak güç araçları ile elde edilmesi ve sürdürülmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Hükümdar ya da yöneticiler erdemli bir yönetim icra etmeli ve bu uygulama biçimleri takdir edilmeli, cazibe oluşturmalıdır. Böylelikle iktidarın meşru kabul edileceği ve devamlılığının sağlanacağı belirtilmiştir (Özlü, 2017).

Binlerce yıl boyunca Konfüçyüsçülük Çin toplumuna egemen oldu ve diğer Doğu Asya ülkeleri üzerinde önemli bir etki oluşturdu. 1960'lardaki Kültür Devrimi sırasında Konfüçyüsçülük karşıtlığının zirvesine rağmen, Çin Komünist Partisi'nin (ÇKP) Konfüçyüsçülüğe ait bazı kavramlarını benimsemiş olması nedeniyle Konfüçyüsçülük şu anda çağdaş Çin'de bir rönesansın tadını çıkarıyor. Çin'in hem yurt içi hem de uluslararası siyasi hedeflerinin bu Konfüçyüsçü kucaklaşmadan faydalanacağı düşünüyor. Konfüçyüsçülük güçlü bir liderin ahlaki otoritesini destekler. Dolayısıyla Konfüçyüs düşüncesi günümüzde Çinli vatandaşların Xi Jinping'in liderliğine bağlı kalmasını ve onun yolsuzlukla mücadele çabasını destekler (Zhou & Zhang, 2016).

Batılılaşmadan, özellikle Marksizm'den hoşnutsuz Çinli aydınlar, Çin kültürünün aşınmasıyla yüzleşmeye ve 21. yüzyılda mevcut Çin dışında bir Çin kurmaya çalıştılar. Francis Fukuyama ve Samuel Huntington

tarafından öne sürülen sırasıyla "tarihin sonu" ve "medeniyetler çatışması" teorilerinden önemli ölçüde yararlanmışlardır. Bu kavramlar ve iddia ettiği varsayımlar, Çin'in yerli kültürüne ve düşüncelerine olan inancı güçlendirerek yaklaşan tehlike duygusunu ve kendi öz kaynaklarına ilişkin daha fazla araştırma yapılması gerekliliğini teşvik etmiştir (J. Deng & Smith, 2018). Bu doğrultudaki gelişmeler sayesinde Mao döneminde etkisi azalan Konfüçyüsçü uygulamalar yeniden uygulanabilirlik kazanarak gündeme gelmiştir.

2. KONFÜÇYÜŞÇÜ DÜŞÜNCEDE DIŞ POLİTİKA

Konfüçyüsçü düşüncenin dış politikaya yönelik çıkarımları vardır. Ancak Konfüçyüs'ün kapsamlı bir dış politika doktrininin olmadığını belirtmek gerekmektedir. Bunun yerine, daha sonraki Konfüçyüsçü akademisyenler ve uygulayıcılar, devlet idaresi ve uluslararası ilişkiler konularını ele almak için Konfüçyüsçü ilkelerden yararlanmışlar ve bu temelde düşünceleri geliştirmişlerdir. Konfüçyüsçülük temelinde geliştirilen düşünceler modern devletlerin dış politika gündemlerinde yerini almıştır. Özellikle Çin, bu ilkesel düşünce sistemini dış politikasında başvurulabilir bir araç olarak kullanmaktadır.

Konfüçyüsçülük, liderlerin ahlaki karakterini ve dış politikadaki rollerini vurgular. Buna göre erdemli liderler küresel uyum ve barışa katkıda bulunurlar. Yardımseverlik, dış ilişkilerde çok önemli görülmüş ve devletlerin birbirleriyle karşılıklı anlayışa dayalı ilişki kurması teşvik edilmiştir. Konfüçyüsçü idealler barış içinde bir arada yaşamayı teşvik eder ve saldırganlığı önler, çatışmaları diyalog, müzakere ve diplomasi yoluyla çözer. Konfüçyüsçü düşünceye göre devletler, uluslararası ilişkilerdeki hiyerarşi kavramına uygun olarak, güçlü uluslara saygı ve sadakat göstermeye teşvik edilir. Konfüçyüsçülüğün meritokrasiye yaptığı vurgu diplomatik ilişkiler için de geçerli görülmüştür. Diplomat seçiminde yetkinliğe, bilgeliğe ve ahlaki karaktere öncelik verilir. Konfüçyüsçü gelenek, uluslar arasında bilgi, kültür ve fikir alışverişini teşvik ederek ortak insanlık duygusunu teşvik eder. Konfüçyüsçülük devletleri, farklı kültür ve değerlerin çeşitliliğini tanımaya ve takdir etmeye teşvik eder. Hoşgörü ve farklı bakış açılarının anlaşılması, barışçıl uluslararası ilişkiler için şart olarak görülmüştür. Konfüçyüsçü dış politikada sert gücün kullanılma amacı ise fetih, sömürü veya sömürgeleştirme değil, yalnızca cezalandırma ve düzeltme için olduğu belirtilmektedir. Bu anlayışa göre Çin kuvvetleri askeri müdahale sonrasında geri çekilmelidir. Temel prensip, Çin' e sadık olan aktörleri yüceltmek ve itaatsizleri, askeri güç uygulayarak cezalandırmaktır (Zhang, 2015). Barış içinde birlikte yaşama veya barışçıl kalkınma

hedefleri ile Konfüçyüsçü dış politikanın ve çağdaş Çin uluslararası ilişkilerinin temel ilkeleri arasında benzerlikler olduğu görülmektedir (Heberer, 2018). Bu benzerlik Çin kültüründe Ben-Öteki karşıtlığının olmadığını ve Çin'in farklı etnik gruplar arası bir arada yaşamayı kolaylaştıran bir düzen sağladığını ileri sürmektedir (Banban, 2018). Konfüçyüs'ün belirttiği ölçülü olmak, denge ve uyum gözetmek en yüksek erdem seviyesi olarak kabul edilmiştir. Bu doğrultuda eylemlerde aşırıya gitmemek ve akılcı olmak öne çıkarılmıştır (Lawrenz, 2021). Konfüçyüs'ün dengeleri gözetmeyi tavsiye etmesi, Çin'in dış politikada mantığı takip eden ve aşırı uçlara kaymayan bir yol izleyen aktör çerçevesinde anlaşılmasını sağlamıştır. Bu ilkenin takip edildiğinin vurgulanması halinde Çin'in yükselen bir tehdit olduğuna dair uluslararası endişelerin yatıştırılacağı düşünülmektedir (Zhao, 2018). Konfüçyüs'ün anlaşmalara ve yerleşik normlarına saygı gösterme taahhüdü modern uluslararası ilişkiler kapsamında uluslararası hukuku gözetmek olarak anlaşılabilir. Konfüçyüs, Augustine ve Aquinas gibi Batılı filozofların yaptığı gibi açık bir şekilde kapsamlı bir haklı savaş teorisi geliştirmedir. Ancak Konfüçyüsçü düşünce, haklı savaş kavramıyla ilişkilendirilebilecek bazı içgörüler sağlar. Konfüçyüsçülük, meşru otoritenin ve uygun yönetimin önemini vurgular. Konfüçyüs, yöneticilerin erdem ve doğrulukla hareket etmesi gerektiğine ve savaşların yalnızca meşru yöneticiler tarafından haklı amaçlar için yürütülmesi gerektiğini vurgulamıştır. Konfüçyüsçü düşüncede, askeri güç kullanımı öncelikle suç teşkil eden davranışları veya meşru yöneticiye karşı isyanı cezalandırma aracı olarak görülüyordu. Agresif genişleme veya fetih yerine düzeni yeniden tesis etmek ve adaleti sürdürmek üzerinde durulmaktaydı (Davidson, 2016). Diğer devletlerle ilişkide güvenilirlikle hareket etmek, ulusun taahhütlerini yerine getirmek bir diğer Konfüçyüsçü ilkeyi oluşturmaktadır. Devletin uluslararası ilişkilerdeki itibarının koruması hedeflenmiştir. Dış politika kararlarının uzun vadeli sonuçlarını dikkatlice düşünmek, duyguya dayalı dürtüsel eylemlerden kaçınmak, hakimiyet aramak veya hiyerarşik bir düzen kurmak yerine, uluslar arasında barış içinde bir arada yaşamayı ve işbirliğini hedeflemek diğer temel varsayımlardandır (Schuman, 2015).

Günümüzde Doğu Asya devletleri, hatta Konfüçyüsçü değerlerden doğrudan etkilenen Çin bile, genellikle Konfüçyüsçü ilkeleri diğer siyasi ve diplomatik felsefeler ile dış politika stratejilerine entegre etmektedir.

3. ÇİN'İN MEVCUT DIŞ POLİTİKASI

Çin'in dış politikası, diğer ülkelerin Çin'in kendi içişlerine müdahale etmekten kaçınması gerektiğini belirten müdahalesizlik ilkesine

dayanıyor. Çin, egemenliğe ve toprak bütünlüğüne karşılıklı saygıyı, karşılıklı saldırmamayı, birbirinin iç işlerine karışmamayı, eşitliği, karşılıklı çıkarı ve barış içinde bir arada yaşamayı teşvik ediyor. Çin, "temel çıkarları", Komünist Partinin yönetimini sürdürmek, Çin'in sosyal ve ekonomik büyümesini sürdürmek ve Çin'in egemenliğini ve toprak bütünlüğünü korumak da dahil olmak üzere dış politikasına yön veren temel hedefler olarak tanımlıyor. Çin, en önemli uluslararası ilişkiler hedeflerinden biri olarak "İnsanlık İçin Ortak Gelecek Topluluğunu" teşvik etmeye çalışmaktadır. Çin, 192 Birleşmiş Milletler üyesi ülkeden 179'uyla tam diplomatik bağlarını sürdürüyor ve "bağımsız bir barış dış politikasını sarsılmaz bir şekilde takip edeceğini" iddia ediyor. Çin ayrıca Pasifik ve Hint Okyanuslarındaki askeri, deniz ve diplomatik faaliyetlerini güçlendiriyor, Pasifik'teki ABD üstünlüğüne meydan okuyor ve İnci Dizisi stratejisiyle Hint Okyanusu'ndaki hayati noktalar üzerinde kontrolünü sürdürmeyi hedefliyor (Medeiros, 2009).

Çin'in dış politikası, egemenliğini ve toprak bütünlüğünü korumaya, kalkınma için elverişli bir uluslararası ortam yaratmaya, karşılıklı yarar sağlayan ekonomik işbirliğini teşvik etmeye ve küresel düzeni şekillendirmeye odaklanıyor. Temel özellikler arasında iddialılık, milliyetçilik, pragmatiklik ve çekincelerle birlikte çok taraflılık yer alıyor. Çin'in odak alanları arasında ekonomik diplomasi, teknoloji ve dijital yönetim, güvenlik ve askeri ilişkiler ile küresel kalkınma ve yönetim yer alıyor. Zorluklar arasında, işbirliği ve rekabetin dengelenmesi, insan haklarıyla ilgili kaygıların ele alınması ve Xi Jinping'in güçlü liderliği altındaki iç politika yer alıyor. Çin'in ulusal gurur ve tarihsel şikâyetler üzerindeki iddialılığı ve milliyetçi vurgusu, kamuoyunu ve politika kararlarını etkilemektedir (Ding & Panda, 2021).

Çin'in dış politikası; Asya, Afrika, Avrupa ve ötesindeki ülkeler arasındaki bağlantı ve işbirliğini geliştirmeyi amaçlayan bir altyapı ve ekonomik kalkınma projesi olan Kuşak ve Yol Girişimi'ni içermektedir. Bu proje, Çin'in küresel nüfuzunu genişletmesinin ve temel kaynaklara erişimini güvence altına almasının bir yolu olarak görülüyor. Çin'in ekonomi odaklı dış politikası, dünya çapındaki ülkelerle ticaret ve yatırım bağlarını güçlendirmeye odaklanıyor. Ancak Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki toprak iddiaları gibi iddialı bölgesel politikaları Vietnam, Filipinler ve Japonya gibi komşu ülkelerle gerilimlere yol açmakta. Ülke aynı zamanda Tayvan'ı kendi topraklarının bir parçası olarak kabul ederek "Tek Çin" politikasını da sürdürüyor. Çin, gelişmekte olan ülkelerle bağları güçlendirmek için çok taraflı örgütlere ve forumlara katılarak, barışı koruma misyonlarına ve çatışma çözümü girişimlerine katılarak küresel olarak diplomatik çabalara aktif olarak katılmaktadır.

Çin'in yapay zeka, 5G gibi teknolojik ilerlemesi ve yenilikleri, başta ABD olmak üzere diğer ülkelerle işbirliğine ve rekabete yol açtı. Çin aynı zamanda uluslararası imajını geliştirmek ve küresel yükselişiyile ilgili olumlu bir anlatıyı teşvik etmek için kültürel alışverişler, eğitim girişimleri ve medya etkisi yoluyla yumuşak gücünü artırmaya da yatırım yapıyor (Y. Deng, 2022).

Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, Çin merkezli bir dünya görüşünü destekliyor. Mao da aynısını yapmıştı ancak Xi'nin Çin merkeziliğinin 21. yüzyıl versiyonu farklı. Mao'nun, küresel komünizmi hayata geçirmek için Çin'in benzersiz bir yolunu ortaya çıkararak Çin'in dünya meselelerindeki merkezi konumunu yeniden tesis etmeyi umduğu, Çin'in kendi kültürünü ve tarihini birçok yönden reddettiği ve Konfüçyüsçülük karşıtı kampanyalar yürüttüğü yerde Xi, seleflerinin çabalarını referans alıyor. Jiang Zemin ve Hu Jintao, Konfüçyüsçülüğü ve devrim öncesi Çin'in diğer yönlerini yeniden canlandırırken sıklıkla Çin'in modern öncesi figürlerini bir gurur ve ilham kaynağı olarak tasvir etmiştir. Klasik Çin öğretilerine dayalı bir uluslararası ilişkiler ekolü inşa etme girişimi de Çin'in özgün bir yol izlemek isteğinin göstergesidir. Xi, 19. Parti Kongresi'nde Çin'in diğer gelişmekte olan ülkelere kendi modelinden bilgelik ve deneyim sunmaya hazır olduğunu açıkladığında, devlet kapitalizmi, Konfüçyüsçü bir devlet ve resmi olarak "sosyalizm" olarak adlandırılan klasik Çin düşüncesinin bir karışımından bahsetmekteydi (Bekkevold, 2022).

Çin'in yakın dönem dış politikası üzerindeki Konfüçyüsçü ilkelerin etkinliğini incelemek üzere 5 temel inceleme konusu tespit edilmiştir. Bunlar, Çin'in ikili ilişkileri, uluslararası örgütlerdeki rolü, ekonomik ilişkileri, yumuşak gücü, güvenlik ve bölgesel istikrar konularıdır.

4. ÇİN'İN İKİLİ İLİŞKİDEKİ TUTUMU

Çin'in ikili ilişkilerdeki duruşu, diğer ülkelerle birebir ilişkilerdeki yaklaşımını ve pozisyonunu ifade ediyor. İkili ilişkiler, iki egemen devlet arasındaki etkileşimi içerir ve her ülkenin genellikle bu ilişkilerdeki davranışına yön veren bir duruşu veya politikası vardır. Çin'in ikili ilişkilere ilişkin tutumu, tarihsel bağlam, jeopolitik değerlendirmeler, ekonomik çıkarlar ve diplomatik öncelikleri ile şekillenmektedir. Farklı ulusların birbirlerinden farklı tarihleri, çıkarları ve jeopolitik düşünceleri olduğundan, Çin'in devletlerle ikili ilişkilerine ilişkin tutumunun ilgili ülkeye bağlı olarak değişebileceğini belirtmek önemlidir. Ek olarak, uluslararası ilişkilerin dinamik doğası, Çin'in ikili ilişkilere ilişkin tutumunun, değişen koşullara ve önceliklere bağlı olarak zaman içinde değişebileceği anlamına geliyor.

4.1. Çin-Japonya İlişkileri

Japonya hem bölgesel olarak hem de küresel ölçekte etkili bir devlet olması nedeniyle iyi bir örneklem olacaktır. Çin-Japonya ilişkileri tarihi olaylar, toprak anlaşmazlıkları, ekonomik ilişkiler ve jeopolitik faktörler tarafından şekillenmiştir. Her iki ülke arasında güçlü kültürel ve tarihi bağlar bulunmakla birlikte, ilişkiler gerginliklerin yanı sıra işbirliği dönemlerine de sahne olmuştur. Çin'in Japonya'ya yönelik dış politikasında öne çıkan konular ekonomik çıkarlar, bölgesel istikrar ve milliyetçi duygular olmuştur.

Japon şirketleri, daha düşük maliyetlerden faydalanmak ve büyüyen Çin tüketici pazarına erişmek için bütünleşmiş tedarik zincirleri ve üretim tesisleri kurarak Çin'e önemli ölçüde yatırım yapmıştır. Örneğin, Toyota ve Honda Çin'de üretim tesisleri kurarken, Sony ve Panasonic'in Çin'de yerel ve küresel tüketici elektroniği üretimi için üretim tesisleri bulunmaktadır. İki ülke arasındaki bu finansal karşılıklı bağımlılık, şirketlere, tahvillere ve diğer finansal araçlara yapılan doğrudan yatırımların yanı sıra Çin piyasalarına yatırım yapan Japon finans kuruluşlarında da görülmektedir. Doğu Çin Denizi'ndeki Senkaku/Diaoyu Adaları anlaşmazlığı, toprak hakları iddiasında bulunan Çin ile Japonya arasında gerginlik nedenlerinden biridir. Doğu Asya Zirvesi ve ASEAN Plus Three gibi bölgesel forumlara her iki ülkede üyedir. Bölgesel işbirliği ve istikrarın her iki devlet tarafından öncelendiği bu formlardaki gayretleri ile öne çıkmaktadır. Çin'in Doğu ve Güney Çin Denizlerindeki askeri modernizasyonu ve deniz üzerindeki kapasitelerini genişletmesi bölgesel güvenlik anlamında endişeleri artırmıştır. Buna cevaben Japonya, kendi askeri kapasitesini arttırmaya yönelmiştir (Wan, 2016). Her iki ülkenin dışişleri bakanları, 2016'da ilişkileri iyileştirme yönündeki isteklerini dile getirmiş, Temmuz 2017'deki G20 Zirvesi sırasında Çin Devlet Başkanı Xi Jinping ve Japonya Başbakanı Shinzo Abe, ikili temasların artırılması konusunda mutabakata varmıştı. Siyasi ilişkilerdeki ilerlemenin aksine Çin-Japon ilişkilerindeki ekonomik bağ zayıflamıştır. Japonya'nın Çin'deki yatırımı 2012'de 13,5 milyar dolardan 2018'de 10,8 milyar dolara düşmüş. Çin'in Japonya'dan yaptığı doğrudan yabancı yatırım da 2013'te yaklaşık 20 milyar dolardan 2018'de 9,8 milyar dolara düşmüş (Chiang, 2019).

Konfüçyüsçülük uyum ve sosyal düzene yüksek değer verir. Çin ve Japonya arasındaki ekonomik karşılıklı bağımlılık, Japon şirketlerinin Çin'e yatırım yapması ve Çin'in de Japonya'da yatırımlar yapması, ekonomik uyum ve karşılıklı fayda sağlamaya yönelik pragmatik bir yaklaşımı yansıtır. Konfüçyüsçülük, doğru ve uygun dil kullanmanın

önemini vurgular. Senkaku/Diaoyu Adaları konusundaki anlaşmazlık, karşılıklı olarak aktörlerin birbirinin varlığını tanınması ve saygı duyması ve ayrıca anlaşmazlıkların çözümünde tarafların açık iletişim sağlaması ile çözüme kavuşacağı varsayılmaktadır. Konfüçyüsçü ilkeler muhtemel çatışmacı yaklaşımlara karşı diyalog ve işbirliğini teşvik etmektedir. Konfüçyüsçülük geleneksel olarak hiyerarşik bir sosyal düzeni destekler. Doğu Asya Zirvesi ve ASEAN Plus Three gibi bölgesel forumlara katılım, bölgesel hiyerarşinin tanınmasını ve komşularla uyumlu bir şekilde ilişki kurma çabasını yansıtmaktadır. Bu forumlara katılım aynı zamanda Konfüçyüsçü idealleri ve uluslararası ilişkilerde uygun davranışla uyumlu hale gelerek bölgede istikrar ve düzeni destekleyeceği varsayılabilir. Çin'in askeri modernizasyonu ve Japonya'nın tepkisi, ulusal gururdan ve kendi konumlarını koruma veya geliştirme arzusunun etkilenenler, bu da Konfüçyüsçü itibarını koruma kaygısını yansıtır. G20 Zirvesi sırasında liderlerin ilişkileri iyileştirme yönünde dile getirdiği istek ve yapılan anlaşmalar, Konfüçyüsçü yardımseverlik ilkeleriyle (Özlü, 2017: 35) uyumludur. Konfüçyüsçülük sosyal uyumun önemini altını çizer. İki devlet arasında zayıflayan ekonomik bağ, Konfüçyüsçü ideallerden bir sapma olarak görülebilir. Bu doğrultuda Konfüçyüsçü düşünce çoğunluğun iyiliği için ekonomik işbirliğinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Çin'in Japonya'ya karşı mevcut dış politikası geçmişin hesabını güden rövanşist, intikamcı politikalarla ziyade Konfüçyüsçü ilkelerin çizgisine daha yakın olduğu görülmektedir. Aksi durumda Japonya'ya karşı katı bir izolasyon ya da sert güç araçlarının ön planda olduğu politikalar öne çıkmış olacaktır.

5. KÜRESEL YÖNETİŞİM VE ULUSLARARASI KURULUŞLARDA ÇİN

Çin, BM Güvenlik Konseyi'nin beş daimi üyesinden biridir. Son yıllarda Çin'in BM'deki rolü ve faaliyetleri önemli ölçüde artmıştır. Çin, BM'nin düzenli bütçesine ve barışı koruma bütçesine en fazla katkıda bulunan ikinci ülkedir ve BM barışı koruma operasyonlarına Güvenlik Konseyi'nin diğer daimi üyelerinden daha fazla personel sağlamaktadır. Çin ayrıca, BM'nin barış ve kalkınma çalışmalarını desteklemek için 112 işbirliği projesi başlatan Çin-BM Barış ve Kalkınma Fonu'nu da kurdu. Çin, gelişmekte olan ülkeleri savunmak ve kendi çıkarlarını desteklemek için BM'deki konumunu kullanmaktadır. Örneğin Çin, Güvenlik Konseyi'ndeki veto yetkisini, Suriye ve Myanmar kararları gibi kendi çıkarlarına aykırı olduğunu düşündüğü kararları engellemek için kullanmıştır (*Is China Contributing to the United Nations' Mission?*, 2016).

Çin, hem Şangay İşbirliği Örgütü'ne (ŞİÖ) hem de Kuşak ve Yol Girişimi'ne aktif olarak katılmaktadır. Önemli bir stratejik girişim olan

Kuşak Yol Girişimi, özellikle altyapı projeleri, ticaret ve yatırım fırsatları aracılığıyla bölgesel ölçekte ekonomik işbirliğini teşvik etmeyi, bölgedeki ekonomik işbirliğini özellikle ŞİÖ üyeleri arasında teşvik etmeyi amaçlıyor. Kuşak Yol Girişimi, Çin'in dünyaya sunduğu bir hizmet olarak görülüyor ve ŞİÖ, bunun uygulanması için önemli bir platform haline geldi. Çin'in Kuşak Yol'daki rolü ve yatırımları ŞİÖ'nün ekonomik işbirliği için hayati önem taşıyor ve Kuşak Yol'un akıbeti, ŞİÖ içindeki katılımcı ekonomilerin kalkınması için bir motor olarak görülüyor. ŞİÖ bağlamında Çin'in bölgesel jeoekonomik dinamikleri vurgulanmakta ve ŞİÖ içindeki bölgesel güvenlik, istikrar ve ekonomik işbirliğinin iç içe geçmiş doğası vurgulanmaktadır. Kuşak Yol Girişimi ile ŞİÖ birbirlerini tamamlayıcı olarak görülüyor. Kuşak Yol Girişimi, ŞİÖ'nün rolünü güçlendirmeye ve Çin'in Rusya ve diğer üye devletlerle işbirliğini derinleştirmesine yardımcı oluyor (Na-Xi et al., 2019).

Konfüçyüsçülük, sosyal ve politik ilişkilerde uyum ve işbirliğine değer veren bir felsefedir (Görgülü, 2021). Çin'in BM'deki etkileşimleri, uyumlu diplomatik ilişkilerin geliştirilmesi, barışçıl diyalogun savunulması ve uluslararası sorunların çözümü için müzakere yapılmasına odaklanıyor. Çin aynı zamanda yardımseverliği, ahlaki bütünlüğü, otoriteye ve kıdeme saygıyı ve karşılıklı çıkarı da vurguluyor. BM barışı koruma misyonlarına yaptığı katkılar, kalkınma girişimlerine verdiği mali destek çabaları, bu ilkelere olan bağlılığını yansıttığı şeklinde açıklanabilir.

Konfüçyüsçü değerler, özellikle Şangay İşbirliği Örgütü ve Kuşak ve Yol Girişimi gibi uluslararası işbirlikler bağlamında, Çin toplumundaki sosyal ve örgütsel dinamikler üzerinde görülebilmektedir. Bu değerler yardımseverlik, atalara saygı, uyum ve ahlaki bütünlük gibi ilkeleri vurgular. Birbirlerinin bakış açılarını anlamayı ve saygı duymayı içeren yardımseverlik, üye devletlerin birbirlerinin bakış açılarını anlamayı ve saygı duymayı vurgulayabileceği ŞİÖ içerisinde uygulanabilir. Kuşak Yol Girişimi'nde, Çin'in ekonomik ortaklıklara yaklaşımında, altyapı gelişimini ve ekonomik işbirliğini teşvik etmede yardımseverlik görülüyor. Bu, katılımcı ülkeler arasında karşılıklı yarar duygusunu teşvik eder. Öte yandan sosyal uyum ve barış içinde bir arada yaşamayı vurgulayarak üye devletleri bölgesel sorunları diplomatik olarak çözmek için birlikte çalışmaya teşvik ediyor. Kuşak Yol Girişimi'nin bağlantı ve altyapı projelerine verdiği önem, Konfüçyüsçü uyum, ekonomik bağların ve kültürel alışverişin güçlendirilmesi fikriyle uyumludur. Otoriteye ve kıdeme saygıyı içeren atalara saygı (otoriteye saygı), üye devletlerin örgütün liderleri tarafından belirlenen kararlara ve yönergelere saygı gösterebildiği uluslararası örgütlerin hiyerarşik yapılarına yansiyabilir. Kuşak Yol Girişimi'nde Çin'in projenin lideri ve başlatıcısı olarak rolü,

daha güçlü bir aktörün katılımcı ülkeler arasında kalkınma ve işbirliğine rehberlik etmede sorumlu bir rol üstlendiği atalara(otoriteye) saygının bir tezahürü olarak görülebilir. Konfüçyüsçülüğün merkezinde yer alan ahlaki bütünlük, etik davranışı ve erdemli ilkelere bağlılığı vurgular (Görgülü, 2021). Çin, etik iş uygulamalarına ve şeffaf yönetişime bağlı kalarak güveni ve inanılabilirliği artırabilir, karşılıklı yarara yönelik olumlu bir ortam oluşturabilir. Konfüçyüsçü değerler, ŞİÖ ve Kuşak Yol Girişimi gibi kuruluşlarda işbirliğine, uyuma ve karşılıklı faydaya katkıda bulunabilecek kültürel ve etik bir çerçeve sağlar. Katılımcı ülkeler, bu değerleri anlayıp benimseyerek güveni artırabilir, diplomatik bağları güçlendirebilir ve ortak hedefler ve faydalar ruhuyla sürdürülebilir kalkınmayı teşvik edebilir.

6. EKONOMİK İLİŞKİLER

Çin'in uluslararası ticarete yaklaşımı ekonomik pragmatizmin, stratejik planlamanın ve küreselleşmenin bir bileşimidir. Dünyanın ikinci büyük ekonomisi olarak önemli bir ihracatçı ve uluslararası ticaret anlaşmalarının katılımcısı haline geldi. Çin'in uluslararası ticaretinin temel yönleri arasında ihracata dayalı büyüme, ticaret fazlalarının sürdürülmesi, ikili ve çok taraflı ticaret anlaşmaları yapılması ve diğer üyelerle, özellikle de ABD ile olan ticari anlaşmazlıkların ele alınması yer alıyor. Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi, antik İpek Yolu güzergahları üzerindeki ülkelerle altyapı projelerini ve ticaret anlaşmalarını içeren kapsamlı bir kalkınma stratejisinin bir örneğidir. Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) üyeliği, diğer üyelerle, özellikle de ABD ile fikri mülkiyet hakları, pazar erişimi ve devlet sübvansiyonları etrafında yoğunlaşan ticari anlaşmazlıklara yol açmıştır. Çin ekonomik diplomasiyi, gelişmekte olan ülkelerde ekonomik teşvikler, dış yardım ve altyapı yatırımları kullanarak siyasi ve ekonomik bağların güçlendirilmesi için kullanmaktadır. Çin, ihracatı artırmak için yuanın değerinin altında değerlendirme suçlamaları da dahil olmak üzere para politikaları nedeniyle eleştirilerle karşı karşıya kalmıştır. Zamanla Çin, ticaret ortaklarının dile getirdiği endişeleri gidererek ve daha dengeli bir küresel ticaret ortamına katkıda bulunarak yuanın değer kazanmasına olanak sağlayacak adımlar atmıştır. Çin, yapay zeka, robotik ve elektrikli araçlar gibi yüksek teknoloji sektörlerine odaklanan girişimleriyle başta teknoloji sektörü olmak üzere küresel tedarik zincirlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Çin, COVID-19 salgınının etkisi gibi değişen küresel dinamiklere yanıt olarak ihracat pazarlarını çeşitlendirmeye, iç tüketimi güçlendirmeye ve küresel tedarik zincirlerindeki aksamalar karşısında dayanıklılığını artıran teknolojilere yatırım yapmaya çalışmıştır (Bughin et al., 2019).

Konfüçyüsçülük genellikle düşünmeyi ve akılcı kararlar vermeyi vurgular. Çin'in yüksek teknoloji endüstrilerini geliştirmeye odaklanan girişimlere katılımı, ekonomik geleceğini ve küresel sahnede teknolojik liderliğini güvence altına almaya yönelik akılcı bir yaklaşımı yansıtır. Konfüçyüsçü esneklik ve uyum yeteneği, Çin'in ihracat pazarlarını çeşitlendirmek ve dayanıklı teknolojilere yatırım yapmak gibi değişen küresel dinamiklere verdiği tepkiye de yansır. Ekonomik stratejileri ayarlama yeteneği, Konfüçyüs'ün değişen koşullara uyum sağlama fikriyle uyumludur. Konfüçyüsçü uygunluk ve karşılıklı yarar ilkeleri, Çin'in ticaret anlaşmalarında, ekonomik ortaklıklarda ve kalkınma projelerinde karşılıklı fayda arayışı (kazan-kazan), Konfüçyüs'ün işleri uygun şekilde yürütme ve etkileşimlerin karşılıklı olarak avantajlı olmasını sağlama idealiyle örtüşmektedir. Konfüçyüsçü ahlaki dürüstlük, etik davranışı ve erdemli ilkelere bağlılığı vurgular. Çin'in DTÖ gibi çok taraflı ticaret anlaşmalarına katılması doğrultusunda fikri mülkiyet hakları gibi konulara riayet etmesi gerekmektedir. Fakat Çin'in bu konudaki tartışmalı tutum ve davranışları Konfüçyüsçü ilkelerden sapma olarak değerlendirilebilir.

7. ÇİN VE YUMUŞAK GÜCÜ

Yumuşak güç tarihsel olarak Çin için çok eski zamanlara dayanan bir uygulamadır. 771-476 yılları arasında Çin, "Yüz Düşünce Okulu" döneminde yumuşak gücü bir araç olarak kullanmıştır. Konfüçyüsçü düşünce ayrıca fiziksel güç yerine yumuşak gücün kullanılmasını savunmuştur. Çinli Amiral Zheng He, Görevleri sırasında Asya, Orta Doğu ve Afrika'da Çinli tüccarlara yeni pazarlar açmak için yumuşak gücü kullanmıştır. Çin, Mao'dan sonra küresel hedefler belirleyip uygulayarak dünya için daha erişilebilir hale gelmiştir. Yumuşak güç, bu hedeflere ulaşmak için kullanılan stratejilerden biri olmuş ve Çin'in küresel ilişkilerdeki hakim konumunu güçlendirmiştir. Komünist bir devlet olarak Çin, dünya çapında imajını güçlendirmek ve Çin çekiciliğini geliştirmek amacıyla tüm yumuşak güç araçlarını devlet kontrolü altında tutmaktadır. Hu Jintao liderliğindeki Çin, 2000'li yılların başında "Barışçıl Yükseliş" ve "Uyumlu Dünya" gibi söylemlerle barış ve uyum içinde büyüyen bir güç oluşturmayı hedeflemiş ve bunu yumuşak güç araçlarıyla desteklemiştir. Konfüçyüs Enstitüleri, Çince dersleri veren ve Çin'i dünya çapında tanıtan bir yumuşak güç aracıdır. Pekin'deki Hanban ve Konfüçyüs Genel Merkezleri tarafından yönetilen bu enstitüler, Çin'in küresel bir cazibe oluşturmasını sağlıyor. 2019 itibarıyla 162 ülkede 550 Konfüçyüs Enstitüsü ve 1172 derslik faaliyet göstermektedir. Çin, küresel yumuşak gücü geliştirmek amacıyla Konfüçyüsçü ilkeleri ve kültürel değerleri benimsemiştir. Bu enstitüler dünyanın her yerinden öğrenci

çekerek Çin'in uluslararası cazibesini arttırmayı hedeflemektedir. Çin'in önde gelen medya aracı CGTN, Çin'in imajını, dilini, kültürünü ve turizm fırsatlarını dünyaya tanıtmaktadır. CGTN 171 ülkede İngilizce, Arapça, Fransızca, İspanyolca dilde yayın yapmaktadır ve devlet kontrolüne tabidir. China Radio International, 65 dilde yayın yapan dünyanın en büyük ikinci radyo istasyonudur. Çin, dünya genelinde geniş bir ticaret ağı kurarak büyüyen ekonomisini yumuşak güç aracı olarak kullanıyor. Çin, az gelişmiş ülkelerdeki yatırımları ile ülkeleri kendine çekerek yumuşak gücünü kullanıyor. Çin'in bu girişimleri küresel nüfuzunu artırmasına ve küresel anlamda çekiciliğini artırmasına yardımcı oluyor (Beyaz, 2023).

Konfüçyüsçülük yardımseverliği ve uyumlu ilişkiler arayışını vurgular. Çin'in Konfüçyüs Enstitüleri gibi yumuşak güç araçlarını kullanması, dünya çapında kültürel anlayışı ve dil eğitimini teşvik eden yardımsever bir yaklaşımı yansıtıyor. "Uyumlu bir Dünya" yaratma amacı, Konfüçyüs'ün uluslar arasında barış içinde bir arada yaşamayı teşvik etme idealleriyle uyumludur. Konfüçyüsçü düşünce eğitime ve kültürel değerlerin aktarımına büyük değer verir. Konfüçyüs Enstitüleri, toplumsal gelişmenin bir aracı olarak Konfüçyüsçü kültürel süreklilik ve eğitim ilkeleriyle uyumlu olarak Çince dil kursları sunarak ve Çin kültürünü küresel olarak tanıtarak yumuşak bir güç aracı olarak hizmet ediyor. Konfüçyüsçü ahlaki bütünlük, etik davranışı ve erdemli ilkelere bağlılığı içerir. CGTN ve China Radio International gibi yumuşak güç araçları, Çin'in kültürel ve ahlaki değerlerini dünyaya tanıtacak, Konfüçyüsçü ideallerle uyumlu olumlu bir küresel imaja katkıda bulunacak platformlar olarak görülebilir. Çin'in az gelişmiş ülkelerdeki yatırımlar gibi ekonomik girişimler yoluyla yumuşak güç kullanması, karşılıklı faydaya olan bağlılığı yansıtıyor. Bu yaklaşım, Konfüçyüsçü ideallerle uyumludur. Konfüçyüsçülük genellikle uzun vadeli düşünmeyi ve stratejik planlamayı vurgular. Çin'in "Barışçıl Yükseliş" ve "Uyumlu Dünya" gibi girişimlerde görüldüğü gibi yumuşak güç kullanımı, Konfüçyüsçü düşünceli ve ileri görüşlü yönetim ilkeleriyle uyumlu, uluslararası ilişkilere yönelik stratejik bir yaklaşımı yansıtıyor.

Konfüçyüsçü esneklik ve uyum sağlama, Çin'in değişen küresel dinamiklere yanıt olarak yumuşak güç araçlarını kullanmasına da yansıyor. "Barışçıl Yükseliş" vurgusu ve CGTN gibi araçların birçok dilde çeşitlendirilmesi, Konfüçyüsçü ideallerle örtüşen, gelişen koşullara uyum sağlama becerisine işaret ediyor.

8. GÜVENLİK VE BÖLGESEL İSTİKRAR

Çin'in güvenlik politikası, ulusal güvenliğin çeşitli yönlerinin bir çerçevesidir. Başkan Xi Jinping'in liderliğinde Çin, yönetimin tüm yönlerine nüfuz eden kapsamlı bir ulusal güvenlik yaklaşımını benimsedi. Bu yaklaşım, ulusal egemenlik, güvenlik ve kalkınma çıkarlarını temel faktörler olarak görmektedir. Başkan Xi, 2014 yılında halkın güvenliğini, siyasi güvenliği, ekonomik güvenliği, askeri güvenliği, kültürel güvenliği ve ekolojik güvenliği vurgulayan bütünsel güvenlik konseptini tanıtmıştı. Politika aynı zamanda hem dış hem de iç güvenliği ele alıyor ve yabancı güçlerin iç işlere müdahalesi konusundaki endişelerini vurguluyor (Withitwinyuchon, 2020). ABD, Çin'le rekabet etmek ve Çin'i kontrol altına almak için Asya Pasifik bölgesinde askeri ittifaklarını sağlamlaştırıyor ve yenilerini oluşturuyor. Çin, günümüze kadar ABD öncülüğündeki askeri ittifaklara, Çin'i hedef almadıkları sürece meydan okumamıştır. Ancak son yıllarda durum büyük ölçüde değişti. Çin'in bölgesel güvenlik işbirliğine yaklaşımı sadece Çin'in eylemlerine değil, aynı zamanda ABD ve müttefiklerinin Çin'in meşru güvenlik kaygılarını nasıl ele aldığına bağlı olarak gelişmiştir (Jia, 2022). Pekin'in karşı karşıya olduğu bir diğer güvenlik riski de Tibet ve Sincan'daki istikrarsızlıktır. İç karışıklıklar Çin'e düşman olan uluslararası güçlerin davranışlarına olan güvensizliği artırabilir ve Pekin'in dış politikasını etkileyebilir. Afganistan'da Taliban ve El Kaide'ye karşı savaşmak üzere eğitilen Doğu Türkistan İslami Hareketi, Sincan'daki Müslüman ayrılıkçılardan Çin'e yönelik başlıca terör tehlikesini oluşturuyor (Yang, 2010). Tayvan sorunu Çin'in temel güvenlik meseleleri arasında yer almaktadır. Tayvan Boğazı, Çin ile yabancı güçler arasındaki askeri çatışma ihtimalinin en yüksek olduğu yerdir. Ağustos 2022'de dönemin ABD Temsilciler Meclisi Sözcüsü Nancy Pelosi, Çin'in muhalefetine meydan okuyarak Tayvan'a provokatif bir ziyarette bulunmuş ve bu durum Çin hükümetini kesin muhalefetini ifade etmeye ve sağlam karşı önlemler almaya itmiştir. Buna ek olarak, 2022 yılı sonunda ABD Kongresi tarafından kabul edilen 2023 Mali Yılı Ulusal Savunma Yetki Yasası, önceki Tayvan Politika Yasası'nun birçok maddesini gizlice içeriyordu. Kanun, özellikle "bölgesel acil durum stoğu" oluşturmak amacıyla 2023-2027 mali yılları boyunca Tayvan yetkililerine 10 milyar dolar değerinde ücretsiz askeri yardım ve 2 milyar dolar değerinde askeri kredi vermektedir (*External Security Risks for China in 2023*, 2023). Tayvan ile ilgili özel ilgisini belirtmesine karşın ABD ölçeğinde büyük bir devletin Çin'e rağmen Tayvan'a askeri destek vermesi Çin'i doğal olarak savunmacı bir yol izlemeye itmektedir.

Çin'in denizaşırı çıkarları, komşu ülkeler, Kuşak ve Yol Girişimi ülkelerindeki siyasi değişiklikler ve iç çatışmalar nedeniyle tehdit altında. Bunlar, Güneydoğu Asya ülkelerindeki iç çatışmaları, Güney Asya

ülkelerindeki ekonomik sıkıntıları ve Rusya'nın Uzak Doğu'sundaki çalkantıları içerebilir. Afganistan ve Pakistan'daki terör saldırıları ve kötüleşen güvenlik durumları da Çin'in güvenlik ortamını etkileyebilir. Çin-Afrika işbirliği, Etiyopya, Sudan, Gine, Çad, Burkina Faso ve Mali'deki projelerin siyasi çalkantılar nedeniyle ertelenmesi veya durdurulması nedeniyle zorluklarla karşı karşıya. Kuzeydoğu Asya, nükleer füzeler ve ABD'nin Hint-Pasifik Stratejisi nedeniyle artan güvenlik riskleriyle karşı karşıya. Japonya'nın Ulusal Güvenlik Stratejisi füze fırlatma alanlarına karşı saldırı yapmayı hedeflerken, Kore Cumhuriyeti ve Kuzey Kore kıtalararası balistik füzeleri test ediyor. Kuzey Kore'nin 2023'teki yedinci nükleer testi gerilimi tırmandırabilir ve potansiyel olarak Çin'i etkileyebilir. ABD, Güney Kore ve Japonya ortak askeri tatbikatlar düzenleyebilir ve bu da bölgesel bölünmenin hızlanmasına yol açabilir (*External Security Risks for China in 2023*, 2023). Bu durumların hepsi Çin'in mevcut ya da potansiyel güvenlik sorunlarını oluşturmaktadır.

Konfüçyüsçülük istikrarlı ve uyumlu bir devletin önemini vurgular. Başkan Xi Jinping'in ulusal egemenlik ve güvenliği de içeren bütünsel güvenlik konsepti, Konfüçyüs'ün toplumsal düzeni ve istikrarı korumaya yönelik idealleriyle örtüşüyor. Konfüçyüsçülük, hükümdarın halkın meşru kaygılarını ve refahını ele alma sorumluluğuna değer verir. Çin'in meşru güvenlik endişelerini gidermeye dayalı bölgesel güvenlik işbirliğine yönelik gelişen yaklaşımı, sorumlu yönetime yönelik Konfüçyüsçü vurguyu yansıtıyor. Konfüçyüsçü ilkeler iç uyumun önemini vurgular. Tibet ve Sincan'daki istikrarsızlığın Pekin'in dış politikasını etkilemesi konusundaki endişeler, iç huzursuzluğun dış ilişkileri ve güveni etkileyebileceği yönündeki Konfüçyüsçü fikrin altını çiziyor. Konfüçyüsçülük genellikle barışı ve etik yönetimi teşvik eder. Çin'in ABD askeri ittifaklarına ve Tayvan'a verdiği desteğe yanıt olarak savunma duruşu, saldırgan stratejilerden ziyade savunmacı stratejilere yönelik bir tercihi yansıttığı için Konfüçyüsçü değerlerle uyumludur. Konfüçyüsçülük uluslararası ilişkilerde yardımseverliği ve etik davranışı teşvik eder. Çin'in denizaşırı projelere katılımı, zorluklarla karşılaşsa da, işbirliğini ve ekonomik kalkınmayı teşvik etmesi Konfüçyüsçü değerlerin bir uzantısı olarak görülebilir. Konfüçyüsçülük uyumlu bir toplum fikrini desteklemektedir. Nükleer tehditler ve askeri tatbikatlar nedeniyle olası bölgesel bölünmeden söz edilmesi, bölgesel uyumun bozulduğunu öne sürdüğü için Konfüçyüs ilkelerine aykırıdır. Kuşak ve Yol Girişimi ülkelerindeki Çin'in çıkarlarını etkileyen ekonomik sıkıntılar ya da güvenlik tehditleri, Konfüçyüsçülüğün teşvik ettiği uyumlu kalkınma ve işbirliğine yönelik bir meydan okuma olarak görülebilir.

SONUÇ

Bu kapsamlı araştırma, Konfüçyüsçülüğün modern Çin dış politikasının çeşitli yönleri üzerindeki derin etkisini aydınlatmıştır. Konfüçyüsçü değerlerin çağdaş Çin'de, özellikle Başkan Xi Jinping'in liderliğinde yeniden canlanması, ülkenin iç yönetimini ve uluslararası ilişkilerini önemli ölçüde şekillendirmiştir. Konfüçyüsçü ahlak, adalet, empati ve sosyal görev ilkeleri, ahlaki liderliğin ve sosyal uyumun önemini vurgulayarak Çin'in diplomatik stratejileri üzerinde silinmez bir iz bırakmıştır.

Konfüçyüsçü düşüncenin Çin'in dış politikasına entegrasyonu, barış içinde bir arada yaşama, müdahale etmeme ve egemenliğe karşılıklı saygı konusundaki kararlılığında açıkça görülmektedir. Dengeli olma, aşırıya gitmeme, ılımlı olma ve evrensel ahlaki yasa gibi Konfüçyüsçü öğretiler, Konfüçyüsçü ideallerin modern uluslararası ilişkilerin geçişken ortamına uyarlanabilirliğini yansıtmaktadır. Konfüçyüsçü ilkelerin Çin'in dış politika stratejilerine diğer siyasi ve diplomatik felsefelerle birlikte dahil edilmesi, benimsenen çok yönlü yaklaşımın bir göstergesidir.

Çin'in ikili ilişkilere ilişkin diplomatik duruşu, Japonya ile ilişkilerinde örneklediği gibi, Konfüçyüs ilkelerinin incelikli uygulamasını yansıtır. Ekonomik çıkarlar, bölgesel istikrar ve milliyetçi duygular, Konfüçyüs'ün uyum ve toplumsal düzen idealleriyle uyum içinde dengeleniyor. Dahası, Çin'in uluslararası örgütlere aktif katılımı, BM'ye yaptığı katkılar ve Kuşak ve Yol Girişimi gibi bölgesel girişimlere katılımı, Konfüçyüsçü yardımseverlik, ahlaki dürüstlük ve otoriteye saygı değerlerini vurgulamaktadır.

Çin'in uluslararası ticaret stratejisi, Konfüçyüsçü karşılıklı yarar ve uyum ilkeleriyle uyumlu pragmatik bir yaklaşımı ortaya koyuyor. Ancak ticari anlaşmazlıklar ve fikri mülkiyet haklarına ilişkin tartışmalı konular gibi zorluklar, Konfüçyüsçü etik normlara bağlı kalarak küresel ekonomik dinamikleri yönlendirmenin zorluğunu ortaya koyuyor.

Kökleri eski Çin geleneklerine dayanan yumuşak güç, küresel nüfuzu teşvik etmek için modern bir araç olarak hizmet etmektedir. Çin'in Konfüçyüs Enstitülerinden, CGTN gibi medya kuruluşlarından ve China Radio International aracılığıyla uluslararası yayından faydalanması, onun kültürel süreklilik ve eğitime olan bağlılığını yansıtır. Yumuşak gücün bu stratejik yayılımı, Konfüçyüsçü ideallerle uyum içindedir ve Çin'in gelişen küresel dinamiklere yanıt verme yeteneğinin altını çizmektedir.

Başkan Xi Jinping yönetimindeki güvenlik politikası, hem iç hem de dış güvenlik kaygılarını ele alan bütünsel bir yaklaşımı yansıtır. Çin'in

benimsediği savunma duruşu, işbirliği ve ekonomik kalkınma taahhüdüyle birleştiğinde, istikrar ve sorumlu yönetimi vurgulayan Konfüçyüsçü ilkelerle örtüşüyor. Tibet, Sincan ve Tayvan Boğazı'ndaki güvenlik risklerine karşı uyguladığı anti-ofansif politika, Konfüçyüsçülüğün Çin'in güvenlik stratejisiyle uyumluluğunun altını çiziyor.

Bu çalışma, Konfüçyüsçülüğün Çin'in uluslararası toplumla ilişkisini şekillendirmedeki kalıcı önemini ortaya çıkarmıştır. Çin, çağdaş küresel olayların karmaşıklığıyla yüzleşirken, Konfüçyüsçü değerler yol gösterici bir güç olarak hizmet etmeye devam ediyor ve ülkenin diplomatik öncelikleri, etik kaygıları ve uyumlu bir dünya düzenine olan bağlılığı hakkında fikir veriyor. Konfüçyüsçü ideallerin modern Çin dış politikasına entegrasyonu, küresel işbirliği ve karşılıklı anlayış arayışında gelenek ve uyum arasındaki dinamik etkileşimi örneklendirmektedir.

Kaynakça

BANBAN, D. (2018). Harmony In Diversity: An Empirical Study Of Harmonious Co-Existence In The Multi-Ethnic Culture Of Qinghai. *International Journal of Anthropology and Ethnology*, 2(1), s. 2–23.

BEYAZ, F. (2023). Çin Dış Politikasında Yumuşak Güç Dinamiğinin Kullanımı: Çin Etiyopya İlişkileri Örneği. *Sakarya İktisat Dergisi*, 12(4), s. 499–518.

BUGHİN, J., Manyika, J., & Woetzel, J. (2019). *China and the World: Inside the Dynamics of a Changing Relationship*.

CHIANG, M. H. (2019). Contemporary China-Japan Relations: the Politically Driven Economic Linkage. *East Asia*, 36(4), s. 271–290. <https://doi.org/10.1007/S12140-019-09321-X/FIGURES/4>

DAVIDSON, L. A. (2016). *Inclusive Just War Theory: Confucian And Mohist Contributions*. Colorado State University.

DENG, J., & Smith, C. A. (2018). The Rise of New Confucianism and the Return of Spirituality to Politics in Mainland China. *China Information*, 32(2), s. 294–314.

DENG, Y. (2022). *China's Strategic Opportunity: Change and Revisionism in Chinese Foreign Policy*. Cambridge University Press.

DİNG, A. S., & Panda, J. P. (2021). *Chinese Politics and Foreign Policy Under Xi Jinping: The Future Political Trajectory*. Routledge.

External Security Risks for China in 2023. (2023). China Us Focus. <https://www.chinausfocus.com/peace-security/external-security-risks-for-china-in-2023>

GARDNER, D. K. (2014). *Confucianism: A Very Short Introduction*. Oxford

University Press.

GÖRGÜLÜ, B. (2021). *Çin Dış Politikasında Konfüçyüsçülük*. Pamukkale Üniversitesi.

HEBERER, T. (2018). *China and Its National Minorities: Autonomy or Assimilation*. Routledge.

HOOBLER, D., & Hoobler, T. (2009). *Confucianism*. Chelsea House Publications.

Is China Contributing to the United Nations' Mission? (2016). China Power. <https://chinapower.csis.org/china-un-mission/>

JIA, Q. (2022). *Reconstructing China's Role in Regional Security*. East Asia Forum. <https://www.eastasiaforum.org/2022/11/06/reconstructing-chinas-role-in-regional-security/>

LAWRENZ, J. (2021). Confucius, Aristotle, and the Golden Mean: A Diptych on Ethical Virtues. *The European Legacy*, 26(2), s. 149-169.

MEDEIROS, E. S. (2009). *China's International Behavior: Activism, Opportunism, and Diversification*. Rand Corporation.

Na-Xi, L., Meng-Fang, H., & Shan-Bing, L. (2019). How the Belt and Road Initiative Can Help Strengthen the Role of the SCO and Deepen China's Cooperation with Russia and the Countries of Central Asia. *India Quarterly: A Journal of International Affairs*, 75(1), s. 56-68.

OLDSTONE-Moore, J. (2023). *The Oxford Handbook Of Confucianism*. Oxford University Press.

ÖZLÜ, G. (2017). *Konfüçyüsçü Yönetim Düşüncesi: Joseon Hanedanlığı*. Ankara Üniversitesi.

SCHUMAN, M. (2015). *Confucius: And the World He Created*. Basic Books.

SÜR, B. (2022). Konfüçyanizmin Temel Değerleri Üzerine Bir Analiz. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 3(1), s. 83-99.

WAN, M. (2016). *Understanding Japan-China Relations*. World Scientific Publishing.

WITHTWINYUCHON, N. (2020). The Evolution of China's Security Policy: From Deng to Xi. *Rangsit Journal of Social Sciences and Humanities*, 7(1), s. 15-25.

YANG, J. (2010). China's Security Challenges: Priorities and Policy Implications. In *Asia Pacific Countries' Security Outlook and Its Implications for the Defense Sector* (s. 141-159). The National Institute for Defense Studies.

ZHANG, F. (2015). Confucian Foreign Policy Traditions in Chinese History. *The Chinese Journal of International Politics*, 8(2), s. 197-218.

ZHAO, Q. (2018). The Influence of Confucianism on Chinese Politics and

Foreign Policy. *Asian Education and Development Studies*, 7(4), s. 321–328.

ZHOU, J., & Zhang, Y. (2016). Influence of Chinese Politics and Culture on Decision Making. *Urban Design and Planning*, 169(5), s. 209–215.